DAVVI ÁLBMOGIID GUOVDDÁŠ

SENTER FOR NORDLIGE FOLK

CENTER OF NORTHERN PEOPLES

ÅRSMELDING 2024

(1)INNLEDNING
(2)OM DAVVI ÁLBMOGIID GUOVDDÁŠ/ SENTER FOR NORDLIGE FOLK
(2.1)EIERE
(3)ØKONOMI
(4)ADMINISTRASJON OG ANSATTE
(4.1)LIKESTILLING
(4.2) SYKEFRAVÆR
(5)DRIFT OG BYGG
(6) FORMIDLING
(6.1)UTSTILLING
(6.2)KONSERT
(6.3)TEATER OG FORESTILLING
(6.4) FOREDRAG
(6.5)SJØSAMISK MATRADISJON
(6.6) REISELIV
(6.7) SKOLE OG STUDENTBESØK
(6.8) DIGITALFORMIDLING
(6.9) KINO
(6.10) ANNET
(7) SAMLINGSFORVALTNING
(8) SAMARBEID

(1) INNLEDNING

Davvi álbmogiid guovddáš – Senter for nordlige folk AS har også i 2024 hatt bred og aktiv virksomhet, med hovedformål å fremme sjøsamisk språk, kultur og tradisjon. Som en samisk aktør med tilstedeværelse lokalt, nasjonalt og internasjonalt, bidrar vi til å motvirke presset på samisk kultur. Dette er et viktig ledd i arbeidet med å styrke kulturforståelsen i samfunnet. I lys av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ser vi at vår rolle er svært viktig i det videre forsoningsarbeidet.

Det sjøsamiske kjøkkenet er en sentral del av vår kulturformidling. Å løfte frem sjøsamiske mattradisjoner handler ikke bare om å bevare vår kulturarv – det handler også om å videreføre språket gjennom matlaging. Et viktig tiltak i dette arbeidet er vårt årlige arrangement Etegildet, hvor vi serverer kortreist tradisjonsmat fra regionen. Høsten 2024 markerte vi en milepæl med åpningen av vårt nye tørkeri – en viktig investering for å kunne ivareta og formidle den sjøsamiske matkulturen.

I løpet av 2024 har vi også utarbeidet en ny strategiplan for selskapet. Strategiarbeidet har inkludert flere samlinger med både stab og styre. Den nye strategiplanen gjelder for perioden 2025–2029.

6.februar 2024 kunne vi med stolthet åpne vår nye faste utstilling etter over ett års byggetid. Vi vil rette en stor takk til Joar Nango og Eystein Talleraas (ETA-Nango) for et inspirerende og vellykket samarbeid.

Vi har merket økt interesse fra barnehager, skoler og institusjoner som ønsker å besøke senteret og lære mer om den sjøsamiske identiteten og kulturen. Dette oppleves som svært positivt og bekrefter betydningen av vårt arbeid.

2024 har også vært et år med store endringer i staben. Vår driftsleder gikk av med pensjon i juli, og vår museumsleder avsluttet sitt virke ved årsskiftet. Vi har fått inn nye ledere for både drift og museum, og vil benytte anledningen til å takke Kjellaug Isaksen (museumsleder) og Nils Mikal Pedersen (driftsleder) for mange års verdifull innsats.

Til slutt vil Davvi álbmogiid guovddáš / Senter for nordlige folk rette en stor takk til alle brukere, samarbeidspartnere og støttespillere for et godt samarbeid gjennom 2024.

DEARVVUOĐAIGUIN / MED VENNLIG HILSEN
SVEIN O. LEIROS
BEAIVVÁLAŠJOĐIHEADDJI / DAGLIG LEDER

(2) OM DAVVI ÁLBMOGIID GUOVDDÁŠ/ SENTER FOR NORDLIGE FOLK

Davvi álbmogiid guovddáš/ Senter for nordlige er et sjøsamisk museum og aktivt samisk kulturhus med Sápmi og nordområdene som arbeidsområde. Senterets formål er å utvikle, ivareta og fremme samisk, urfolks- og nordlige folks kulturer, med særlig fokus på det sjøsamiske.

Davvi álbmogiid guovddáš/ Senter for nordlige folk (heretter omtalt som DÁG) har sitt utspring i Manndalen bygdehus, som ble til Ája samisk senter (Ája betyr kilde). I 2009 ble DÁG etablert som en videreføring av dette arbeidet.

Senteret rommer museum, kultursal, kjøkken, utstillinger og kontorlokaler. Av virksomheter ellers på senteret er Sametinget, Riddu Riđđu Festivála, Samisk språksenter/ Giellasiida, Samisk bibliotektjeneste og Nord-Troms museum. Kåfjord kommune har folkebibliotek, kulturskole og ungdomsklubb på senteret.

DÁG er en del av den samiske museumsstrukturen og dekker området fra Kvænangen til midtre Midt-Troms. Senteret drives med bl.a. driftstilskudd fra Sametinget, Kåfjord kommune og Troms fylkeskommune.

(2.1) EIERE:

DÁG er et aksjeselskap med følgende eiere og aksjefordeling:

SAMETINGET 30 %
TROMS FYLKESKOMMUNE 30 %
KAFJORD KOMMUNE 20 %
RIDDU RIĐĐU FESTIVALA AS 10 %
PRIVATE EIERE 10 %

STYRET I DÁG BESTÅR AV:

CAMILLA BRATTLAND, STYRELEDER
(VALGT FOR SAMEDIGGI)
TORJER OLSEN, NESTLEDER
(VALGT FOR TROMS FYLKESKOMMUNE)
FRODE HENRIKSEN
(VALGT FOR RIDDU RIĐĐU FESTIVÁLA)
ODD KR. SOLBERG
(VALGT FOR PRIVATE EIERE)
KARIN KARLSEN
(VALGT FOR KÅFJORD KOMMUNE)

SELSKAPET HAR I STOR GRAD OPPNÅDD DE MÅL SOM VAR SATT FOR 2024 OG DET ØKONOMISKE RESULTATET VISER GOD STYRING AV SELSKAPET. STYRET VURDERER DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN OG UTVIKLINGA I SELSKAPET SOM TILFREDSSTILLENDE.

VARAMEDLEMMER

JENS KRISTIAN NILSEN , HEGE LILAND, GUNN ANDERSEN , SAJJE SOLBAKK, ANNE LISE FREDLUND

(3) ØKONOMI

ÅRSRESULTATET FOR 2024 BLE **392.433.-**

SELSKAPETS EGENKAPITAL UTGJØR **18 962 981.-**

SELSKAPETS LANGSIKTIGE GJELD ER **1 161 653.-**

Selskapet får grunntilskudd fra Sametinget over posten "tilskudd til samiske museum" Selskapet får også tilskudd til samiske kulturhus fra Troms fylkeskommune.

Egeninntekter er knyttet til utleie av lokaler og utstyr, møte- og arrangementsvirksomhet.

DM Consult AS er engasjert som regnskapspartner. Enter Revisjon Hålogaland AS er selskapets revisor.

Styret vurderer at forutsetninger for fortsatt drift er til stede.

(4) ADMINISTRASJON OG ANSATTE

Selskapets administrasjon er lokalisert til selskapets lokaler i Manndalen. Selskapet har åtte faste ansatte fordelt på:

DAGLIG LEDER 100 %
SENIORRÅDGIVER 100 %
DRIFTSLEDER 100 %
MUSEUMSLEDER 100 %
RENHOLDER 100 %
MUSEUMSARBEIDER / FORMIDLER 100 %
KJØKKENSJEF 100 %
FORMIDLER 50 %

I **2024** har vi hatt store endringer i staben. Museumsleder og driftsleder har gått av med pensjon, og nye er ansatt. Vi har ansatt formidler/museumsarbeider og formidler.

Selskapet har hatt medarbeidere på deltid i enkeltprosjekter, og har brukt tilkallingshjelp i forbindelse med større arrangementer. Vi har også ungdom i sommerarbeid både på senteret og i Sjåbakkenhuset.

Siden august har vi hatt en ungdomsskoleelev fra Manndalen skole på utplassering, Arbeidslivsfag 2 t per uke.

(4.1) LIKESTILLING

SELSKAPET ETTERSTREBER EN GOD KJØNNSBALANSE I HELE ORGANISASJONEN.

SELSKAPETS ANSATTE TELLER 4 KVINNER OG 4 MENN.

BLANT FASTE OG VARAMEDLEMMER I SELSKAPETS STYRE ER DET 50 % KVINNER OG 50 % MENN.

(4.2) SYKEFRAVÆR

Selskapet har lavt sykefravær.

(5) DRIFT OG BYGG

DÁG besitter i dag en bygningsmasse på 2500 m2.
Lokalene benyttes som kontorareal, kjøkken, kafé, fast utstilling, senterbutikk, skiftende utstillinger, kultursal, bibliotek, møtelokaler og ungdomsklubb. HMS arbeidet har omfattet revidering av HMS planen, vernerunder og brannøvelser. Vi har påbegynt ombygging av kontorarealer, der tidligere lokaler for Sameradioen blir tre kontorer for senterets ansatte.

I 2024 har vi fått ny flaggstang og flyttet denne. For økt tilgjengelighet har vi også lagd ny parkering ved inngang for forflytningshemmede.

I 2024 sto også tørkebua ferdig, tidsnok til tørking av årets pinnekjøtt til julebordet. Tørkeriet er designet av ETA Nango v/ Joar Nango of Eystein Talleraas og bygd av Jon Ivar Larsen og Geir Arne Evanger. Med denne på plass er forholdene bedret for ivaretakelse og videreføring av sjøsamiske mattradisjoner.

På Nordnes står et åttringsnaust med tilhørende båt. Naustet er et av få bevarte i regionen i sitt slag. Eier har vært Kåfjord kommune. I 2024 skjøtet kommunen naustet til Senter for nordlige folk. Senteret har utført en tilstandsvurdering og gjort en avtale om driftsmidler med kommunen. Opplysninger fra Samediggi viser at naustet ikke er klassifisert som et samisk kulturminne, da de opprinnelige byggere og eiere var kvenske.

Av kulturhistoriske bygg hadde vi også i sommer Sjåbakkenhuset åpent for publikum. Her har døra til utedo blitt reparert, og det er laget en trapp som gjør tilgangen lettere fra vei. Det er lagt nye syllsteiner på ene hushjørnet. Vinduslista på kjøkkenvindu er morken, og i 2025 må man se på omfanget av skaden og reparere dette. Ovnen på kjøkkenet må byttes ut.

På gammen er det gjort generelt vedlikehold, og i 2025 må det settes noe never og torv på et lite område på tak.

Tilstanden på bealljegoahtti er slik at all trekonstruksjon må byttes i 2025. Vinterlagring må vurderes slik at bevaringsforhold er best mulig.

(6) FORMIDLING

I FORMIDLINGEN SKAL VI SYNLIGGJØRE REGIONAL SJØSAMISK KULTUR OG HISTORIE SPESIELT, OG NORDLIGE FOLKS KUNST- OG KULTURUTTRYKK GENERELT GJENNOM UTSTILLINGER, DIGITALE PLATTFORMER, KONSERTER, FORESTILLINGER, FOREDRAG, PUBLIKASJONER OG ANDRE FORMIDLINGSMETODER.

(6.1) UTSTILLINGER

VI HAR HATT FØRSTE DRIFTSÅR MED FAST UTSTILLING DE ČALBMI II OLAT GUHKIBUIDDA/SÅ NÅR IKKE ØYET LENGER. ÅPNINGEN VAR 6. FEBRUAR. UTSTILLINGEN FUNGERER UTMERKET OG HAR BLITT TATT GODT IMOT AV PUBLIKUM. MIDLERTIDIGE UTSTILLINGER I ÅR HAR VÆRT:

- Bjørnespor, om relasjon mellom bjørn og mennesker i Nord-Troms gjennom 5000 år, Nord-Troms museum. Den lokale barnehagen ble invitert med til å skape en egen bjørneutstilling, noe som var svært populært.
- Visualizing Arctic Voices, i samarbeid med Riddu. En utstilling som forteller og undersøker spor av urfolks biografier, kulturer og erfaringer i møte med koloniale aktører.
- Den Fremmede, Elisabeth Hætta. Verkene tematiserer identitet, tilhørighet og de ytterste konsekvensene av utenforskap. I forbindelse med utstillingsåpning inviterte vi til panelsamtale om hvordan vi som lokalsamfunn kan bidra til å motvirke utenforskap og ensomhet. I sammenheng med denne utstillingen bidro alle Kåfjordskoler til å lage en utstilling som omhandlet Verdensdagen for psykisk helse.

Sjåbakken-huset, og så kjent som Skjit helvedes kåken var åpen for publikum sommeren 2024.

(6.2) KONSERTER

I 2024 ARRANGERT VI FLERE KONSERTER SOM

· Vokal Nord, Hendelser i nord 25. januar
· Eskil Larsen, Øystein Myrvoll og Tobias Paulsen, julekonsert
· Manne, Samenes nasjonaldag
· Åsmund Seip og Anna Holand, konserten Håp
· Holmen og Mattila, i forbindelse med Paaskiviikko

(6.3) TEATER OG FORESTILLINGER

I året som har gått har Beaivváš Sámi Našunálateáhter/Det Samiske Nasjonalteatret, Kvääniteatteri og Tornedalsteateret hatt forestillinger hos oss. Vi har også hatt besøk av Kristian Fr. Figenschow med forestillingen Mistero Buffo.

(6.4) FOREDRAG

Dr. gradstipendiat Frida Marie Omma har holdt foredrag om bærekraft og tradisjonskunnskap, og Rolf Inge Larsen har fortalt om læstadianismens historie i Norge i forbindelse med utgivelse av bok ved samme navn. DÁG har selv holdt flere foredrag og presentasjoner av senteret og/eller sjøsamisk kultur og historie. Bl.a under Sjøsamisk uke i Kvænangen.

(6.5) SJØSAMISK MATTRADISJON

DÁG skal bidra til å synliggjøre, dokumentere og bevare kunnskapen om sjøsamiske mattradisjoner. Mattradisjoner er en viktig del av immateriell sjøsamisk kulturarv og inngår i en større kulturell og historisk sammenheng. I 2024 har vi arrangert vårt tradisjonelle julebord og etegilde med servering av tradisjonsmat. Vi har også arbeidet i prosjektet MÁHTUT – Samisk kunnskap og praksis i grønn omstilling har som mål å fremme og bevarer tradisjonell samisk livsopph DÁG oldskompetanse, kunnskap og praksis i samiske samfunn i ulike deler av Sápmi. I tillegg har vi kontinuering servering til ulike formål gjennom året. Rognbollesuppe og tørrkjøttlapskaus er våre signaturretter.

(6.6) REISELIV

Stor økning i reiselivet i regionen gjør at vi har skapt et tilbud tilpasset denne publikumsgruppen. Vi tilbyr en reiselivspakke med omvisning, smaksprøve av tradisjonsmat og fortellerstund i gamme. Vi får stadig besøk av reiselivarrangører, og har også marke0dsført senteret i ----det bladet--- og i Visit Lyngenfjord. I 2024 har DÁG deltatt på Grüne Woche, en reiselivsmesse i Berlin, som en del av norsk representasjon på det internasjonale markedet.

(6.7) SKOLE- OG STUDENTBESØK

I løpet av året har vi hatt mange lokale og regionale skoleklasser på besøk. Vi har utviklet skoleopplegg som kan tilpasses de ulike aldersgrupper. Det er gledelig at vi får besøk av skoler fra regionen, som kommer tilbake årlig for å lære mer om sjøsamisk kultur og historie. DÁG har også besøkt skole i Lyngen i forbindelse med Samenes nasjonaldag. I forbindelse med Samenes nasjonaldag og Samisk språkuke- Giellavahkku, har tilbyr vi et variert program over flere dager, for skoler og annet publikum.

Vi får også studenter på besøk. I år hadde vi f.eks. besøk av Cambridge University, der studentene hadde opplegg på senteret over to dager samt studenter fra master i urfolksstudier og emnet Sámi Art ved UiT Norges arktiske universitet.

(6.8)DIGITAL FORMIDLING

Selskapet har 2 nettsider; www.nordligefolk.no og www.senterfornordligefolk.no. Sidene er på norsk, samisk, engelsk og noen sider er på kvensk. Vi har fått tilbakemelding fra skoler og universitet om at innholdet på nordligefolk.no brukes i undervisning.

NORDLIGEFOLK.NO

Antall sidevisninger: 35798

SENTERFORNORDLIGEFOLK.NO

Antall sidevisninger: 20704

INSTAGRAM

Antall følgere: 1227

YOUTUBE

10612 avspillinger i 2024

Våre arrangementer markedsføres gjennom kampanjer på Facebook, hjemmesider, Instagram, plakater, e-post og pressemeldinger. Det er også annonsert via annonser på web og papir. Digital formidling er en viktig del av senterets virksomhet. Nytt i 2024 er at vi har fått større ressurs til å formidle også på nordsamisk.

(6.9) KINO

I 2024 har vi gjort avtale med Bygdekinoen, og viser filmer månedlig, en barnefilm og en voksenfilm hver gang.

(6.10) ANNET

I 2024 har vi hatt besøk av Nord-Troms historielag, Nord-Troms campus, Troms kommune, Lenvik kommune, Tverrelvdalen husflidslag, Sametinget eldreråd, ansatte i Alta barnehage samt Balsfjord- og Malangen historielag.

Besøkene innbefatter omvisning i utstillinger og presentasjon av senteret, samt servering.

I slutten av november var det markering av 80 år siden tvangsevakueringa med mat og kaker, foredrag, film og sang. Dette var i regi av Kåfjord kommune.

Vi samarbeider også med Riddu Riđđu om formidling av Årets nordlige folk og formidling i utstillinger under festivalen og på arrangement i løpet av året.

Hege Renate Nilsen var vinner av årets Bousši-pris. Prisen deles ut av Riddu Riđđu i samarbeid med Senter for nordlige folk, og gis til personer eller foreninger som har gjort en innsats for å synliggjøre sjøsamisk språk og kultur.

HEGE RENATE NILSEN FRA BIRTAVARRE I KÅFJORD, BLE TILDELT BUOŠŠI-PRISEN 2024 UNDER ÅPNINGEN AV RIDDU RIĐĐU FESTIVALEN. ØRJAN MARAKATT BERTELSEN

(7) SAMLINGSFORVALTNING

Foto fra artikkel i framtid i nord

I 2024 har vi fått inn 70 nye gjenstander i samlingen.
69 er produkter laget av duojár Håvard Larsen. Duodji-gjenstandene er varierte og fra et tidsspenn over 40 år. Vi anser dette som en svært viktig samling å ta vare på for fremtiden. I tillegg har en grene kommet i samlingen. Dette er resultat av et kopieringsprosjekt i forbindelse med Bååstede. Kjellaug Isaksen har laget en kopi av en grene som er på Norsk folkemuseum.

Vi har påbegynt arbeidet med å lage et lite, men tilfredsstillende magasin etter retningslinjer for langvarig bevaring. Vi håper på å få dette ferdig i 2025. Gode bevaringsforhold er helt avgjørende for forsvarlig museumsdrift.

Vi har begynt arbeidet med å registrere gjenstander i databasen Primus, og i løpet av 2025 skal vi ha lagt inn alle gjenstander i samlinga. Vi tenker også å få på plass en samlingsforvaltningsplan i løpet av 2025.

(8) SAMARBEID

SENTERSAMARBEID

Senter for nordlige folk AS har ulike samarbeid internt mellom avdelingene på huset. Vi har ulike samarbeider med Giellasiida, Riddu Riddu, Nord Troms museum og Samisk bibliotektjeneste gjennom året. Samisk uke på høsten, 6. februar uka og under Riddu Riddu festivala i juli. Vi har også ulike samarbeid angående besøk og arrangementer gjennom året.

REGIONALT SAMARBEID

Senteret jobber også godt i det regionale bilde. Vi har sittet i en ressursgruppe for etablering av et forprosjekt ledet av Nord troms rådet som omhandler forsoningssenter i Nord troms. Senter for Nordlige folk AS åpnet også sjøsamiskuke i Kvænangen tidlig i høst.

SKOLER OG BARNEHAGER

Vi har også et godt samarbeid mellom skolene i Kåfjord, og region. Kåfjordskolene er flinke til å bruke oss som det ressurssenteret vi er. Vi har hatt flere felles arrangementer med ungdomsskolene i Kåfjord, noe vi er svært glade for. Dette er med på å styrke den lokale kunnskapen og den sjøsamiske kulturen og vår identitet.

DUTKAN DAVVIN – FORSKNING I NORD (2022-2024).

I 2024 ble prosjektet «Dutkan Davvin – Forskning i nord» avsluttet. Prosjektet hadde som mål å etablere et sterkere forskningsnettverk mellom museene i Troms og Finnmark fylke.

DÁG, museumsavdelingen, er med i prosjektet Dávvirat Duiskkas/ Gjenstander i Tyskland som avsluttes i 2025. Prosjektet skal gi oversikt over samiske samlinger i tyske museer, knytte sammen innsamlingshistorikk og gjenstandsspesifikk kunnskap, samt lede til økt kompetanse i både tyske kulturarvsinstitusjoner og samiske museer. Vi har bl.a. deltatt på kartleggingsturer og møter.

MÁHTUT – Samisk kunnskap og praksis i grønn omstilling.

MÁHTUT – Sámi knowledge and practices in the era of the green transition is a three-year project (1.9.2023.-30.8.2026) funded by Interreg Aurora's Sápmi program. The project's Lead Partner (EU) is the University of Lapland (Faculty of Social Sciences, especially Sámi research and Faculty of Law). The other partners are the Sámi Education Institute from Finland, Várdduo the Centre for Sámi Research of Umeå University from Sweden and the Arctic University Museum of Norway from Tromsø, Norway as the Lead Partner Norway.

TAKK TIL SAMARBEIDSPARTNERE, EIERE, ANSATTE OG PUBLIKUM FOR ET MANGFOLDIG, HEKTISK OG VELLYKKET ÅR!